

СЕКЦІЯ № 2: «БІБЛІОТЕЧНІ, МУЗЕЙНІ ТА ТУРИСТИЧНІ СОЦІОКУЛЬТУРНІ ПРАКТИКИ»

Сидоренко А.І.,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри інформаційної, бібліотечної та архівної справи ВП «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв», м. Миколаїв

МЕДІАКОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГА ВИЩОЇ ШКОЛИ ЯК МАРКЕР ЙОГО ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

В законі України «Про освіту» компетентність розглядається як динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність [1]. В Концепції впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) (Схвалена постановою Президії Національної академії педагогічних наук України від 21 квітня 2016 року медіакомпетентність визначається як рівень медіакультури, що забезпечує розуміння особистістю соціокультурного, економічного і політичного контексту функціонування медіа, засвідчує її здатність бути носієм і передавачем медіакультурних смаків і стандартів, ефективно взаємодіяти з медіапростором, створювати нові елементи медіакультури сучасного суспільства. Досягається через оволодіння медіаграмотністю, є показником рівня медіакультури [2]. У документі йдеться про те, що медіаосвіта має стати одним з головних чинників забезпечення відкритості освіти щодо сучасних швидко змінюваних знань і наближення змісту освіти до потреб повсякденного життя людини.

Слід відзначити, що медіаграмотність визнано однією з ключових компетентностей XXI століття різними міжнародними організаціями (ООН, ЮНЕСКО, Міжнародна рада з кіно і телебачення та ін.).

Питання медіаосвіти досліджено науковцями: Д. Бачинським, Н. Череповською, В. Івановим, Г. Онкович, Г. Онковичем, Л. Найдьоною, Б. Потятинником. Методи медіаосвіти вивчали у своїх працях такі науковці, як Р. Хоббс, Е. Харт, Л. Мастерман, Д. Бекінгем; питання формування медіакомпетентності у педагогів розкриті у працях І. Доніна, О. Казакової, Л. Найдьоною, І. Фатєєва, О. Федорова, І. Челишевої; значення медіаосвіти у становленні особистості досліджували І. Задорожна, А. Литвин, О. Федоров; проблеми впровадження медіаосвіти в освітній процес опрацьовували В. Різун, М. Скибата ін.

Під медіакомпетентністю вітчизняні науковці (Л. Найдьонова, О. Барішполець, О. Волошенюк, Г. Онкович) розглядають розуміння видів медіа та їх вплив на людину і суспільство; а під медіакомпетенцією – вміння користуватися різними

медіатехнологіями, вести пошук необхідної інформації, робити правильний вибір її та створювати медіа [3].

Формування медіакомпетентності педагога, у зв'язку з його соціокультурною роллю, має ряд особливостей, тому має базуватися відповідно до принципів:

- 1) індивідуального соціально-психологічного підходу (врахування вікових, соціально-психологічних особливостей особистості, її медіауподобання);
- 2) патріотизму (формування і зміцнення національної ідентичності, консолідації суспільства, свідомої громадянської позиції);
- 3) перманентного оновлення змісту (врахування постійного розвитку інформаційних технологій, поточних педагогічних новин, змін у системі мас-медіа тощо);
- 4) пріоритету морально-етичних цінностей (захист суспільної моралі і людської гідності, протистояння жорстокості й різним формам насильства, агресії, ціннісне ставлення особистості до держави, до суспільства, природи, мистецтва, та самої себе);
- 5) продуктивної мотивації (поєднання творчого сприймання медіа та здатності створювати власну медіапродукцію з метою її подальшого використання в педагогічній діяльності);
- 6) пошанування національних традицій (врахування національної та етнолінгвістичної специфіки медіапотреб, розвиток національної культури, зростання престижності україномовного спілкування);
- 7) формування громадянської спрямованості особистості;
- 8) цілісності та системності [1; 4, с. 27].

Функції педагога вищої школи постійно змінюються від безпосереднього спілкування зі студентами до взаємодії з ними за допомогою різних медіа, що потребує розвитку у педагога медіакомпетентності, яка є результатом і показником медіаосвіти, медіакультури, медіаобізнаності і медіаграмотності [3].

Головними завданнями медіаосвіти є сприяння формування:

- медіаінформаційній грамотності як комплексу умінь, знань, розуміння і відносин;
- медіаімунітету особистості, що робить її здатною протистояти агресивному медіасередовищу і деструктивним медіаінформаційним впливам, забезпечує уміння обирати потрібну інформацію;
- рефлексії і критичного мислення як механізмів, які забезпечують свідоме споживання медіапродукції і саморегуляцію взаємодії з медіа; осмислення власних медіапотреб, адекватного оцінювання змісту, джерела, форми і якості надання інформації;
- здатність до медіаторчості для компетентного самовираження особистості та реалізації її життєвих завдань, покращення якості міжособових комунікацій, доброзичливості в мережі стосунків;
- спеціалізованих аспектів медіакультури: візуальної, аудіальної, музичної медіакультури [3].

Більшість дослідників пов'язують медіакомпетентність педагога або з розвитком критичного мислення (І. Бодалєв, А. Столбнікова), або з формуванням комунікативної й ІКТ-компетентністю та креативністю (О. Бурім, О. Трегіб та ін.).

Виділяють три види медіакомпетентності педагога: індивідуальна, загально-професійна і предметна. Так, під індивідуальною медіакомпетентністю розуміють набір навичок, які дають змогу підвищити рівень обізнаності щодо інформаційного простору, здійснювати критичний аналіз, створювати новий контент, спілкуватися. Загально-професійна педагогічна медіакомпетентність пов'язується з умінням педагога знаходитися зі студентами в означених онлайн-траєкторіях, тобто педагог має навчити студентів ефективно і безпечно перебувати у віртуальній реальності. Предметна медіакомпетентність пов'язана з дисципліною, що викладає педагог [3,4,5.6].

Медіакомпетентність представляє вміння педагога використовувати, критично аналізувати, оцінювати й передавати медіатексти в різних видах, формах, аналізувати складні процеси функціонування медіа у соціумі. Впровадження професійно орієнтованої медіаосвіти, за думкою Г. Онкович, дозволить сформувати медіакомпетентність для підтримки належного рівня професійної майстерності людини. Медіакомпетентність автор трактує як вміння ефективно взаємодіяти з медіапростором, правильно розуміти, оцінювати інформацію, аналізувати, передавати її іншим, дотримуючись медіакультурних цінностей, уподобань і стандартів [5, с. 4].

Виділяють чотири групи компетентностей із медіаграмотності: розуміння медіа, використання медіа, комунікація за допомогою медіазасобів та вміння застосовувати медіа для досягнення поставленої мети.

Основою методики формування медіакомпетентності педагога є реалізація різних творчих завдань, які підвищують рівень засвоєння знань про сприйняття та аналіз медіатекстів, застосування їх у різних ситуаціях, розвиток вміння розробки медіа-текстів.

У наукових працях фахівцями визначаються умови формування медіакомпетентності педагога. Так, в працях В. Шарко – це: 1) наявність фундаментальної підготовки з інформатики (інформаційних технологій), без чого неможливе використання засобів ІКТ та реалізація їх потенціалу в освіті; 2) формування медіакомпетентності у системі вищої освіти; 3) формування медіаграмотності у післядипломний період [7]. О. Федоров відзначає, що медіакомпетентність педагога характеризують такі показники: 1) мотиваційний (різнобічна мотивація медіаосвітньої діяльності, бажання вдосконалювати свої знання і вміння у сфері медіаосвіти); 2) інформаційний (систематична інформованість, ґрунтовні науково-педагогічні знання в галузі медіаосвіти); 3) методичний (розвинені методичні вміння в області медіаосвіти); 4) діяльнісний (систематична організація медіаосвітньої діяльності у процесі проведення різнотипних навчальних занять, проведення активної дослідницької медіапедагогічної діяльності); 5) креативний (яскраво виражений рівень творчого початку в медіаосвітній діяльності (гнучкий, мобільний, асоціативний, оригінальний, антистереотипний).

Основним напрямком удосконалення рівня професійної компетентності педагога вищої школи є професійне самовдосконалення шляхом цілеспрямованої самоосвітньої діяльності, яка значною мірою реалізується за допомогою Інтернет ресурсів: освітніх платформ, соціальних мереж, педагогічних форумів, вебінарів, відкритих он-лайн курсів тощо та залученні нових, цікавих форм навчальної діяльності та науково-дослідної роботи студентів.

Так, для формування медіакомпетентності педагога вищої школи запропоновані певні формати для ознайомлення і використання цифрового сторітелінгу у викладанні дисциплін у блозі ЦеНІТ (Центру навчальних та інноваційних технологій Українського католицького університету) [8]. Серед них наступні:

- Tilda Publishing – платформа-конструктор для створення мультимедійних публікацій, сайтів, блогів, сайтів-портфоліо, конференцій та реєстраційних форм. Створення статті здійснюється з набору структурних блоків-цеглинок або готового шаблону сторінки та наповнення його власним вмістом.
- Мультимедійний журнал-презентація (журнал-гортайка) на платформі Storyform.co. Storyform – «розумна» платформа для створення мультимедійних презентацій, цифрових журналів і слайдшоу.
- Мапа-оповідь, або ж сторімапа. У формі мапи-оповіді викладач може створювати презентації чи наочні посібники, що відтворюють перебіг подій. Площиною для мапування може слугувати не лише географічна мапа, а й будь-яке зображення, фото, ілюстрація чи оцифрований документ. Інструментом виступає StoryMap JS – один із низки безкоштовних інструментів для міждисциплінарних досліджень. Кожна локація на мапі – це мультимедійний слайд, до якого крім тексту можна додати зображення чи інший мультимедійний контент: відео з YouTube, аудіо, клікабельний витяг зі статті у Вікіпедії, контент з Google Maps, Twitter та ін.
- Формат «Цифровий комікс» – для того, щоб розповідати про серйозні теми та пояснювати складні процеси.
- Формат «Історія-гра» та ін.

Отже, медіакомпетентність як результат медіаграмотності сучасного педагога – важливий крок у забезпеченні результативності та ефективності навчально-виховного процесу, маркер його професійної компетентності. Медіакомпетентний педагог у своїй професійній діяльності повинен вміти: здійснювати критичний аналіз медіапродуктів; застосовувати раціональні методи пошуку, відбору, систематизації та використання медіатекстів; застосовувати у процесі навчання комп'ютерні програми, навчальні ресурси мережі Інтернет; раціонально поєднувати традиційні методи навчання з мультимедійними засобами ілюстрації та демонстрації інформації.

Зміни в системі освіти зумовлюють наступні вимоги до педагогів: професійно-орієнтоване використання новітніх інформаційних технологій та глобальної мережі Інтернет, а отже, – необхідність формування медіакомпетентності у системі компетентностей педагога вищої школи.

Список використаних джерел:

1. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) / Схвалено постановою Президії Національної академії педагогічних наук України 27 квітня 2016 року. URL: http://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzhennya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya/.
2. Медіакомпетентність. Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B5%D0%B4%D1%96%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C>.
3. Казакова О.М. Медіакомпетентність учителя як предмет наукового дослідження . URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/15/part_2/17.pdf.
4. Медіаосвіта соціальних педагогів: навчально-методичний посібник / автори-укладачі: Г. Я. Майборода, М. М. Матвійчук. Черкаси: ФОП Гордієнко Є.І., 2014. 90 с.
5. Онкович Г. Професійно-орієнтована медіаосвіта у вищій школі. Вища освіта України: теоретичний та науково-методичний часопис. 2014. № 2(53). С. 80-87.
6. Медіаграмотність, медіакомпетентність та медіакультура педагога. URL: <http://shpilkamila.blogspot.com/2018/12/blog-post.html>.
7. Шарко В. Д. Медіакомпетентність як складова методичної підготовки вчителя та її діагностування. URL: http://ite.kspu.edu/webfm_send/349.
8. Історія, що вчить: 6 форматів, інструментів та ідей для цифрового сторітелінгу у викладанні: URL: <http://ceit-blog.ucu.edu.ua/resursy-ta-instrumenty/storiteling/>

Шуляк С.О.,

кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету менеджменту і бізнесу ВП «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв», м. Миколаїв

ІНТЕГРАЦІЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ЯК СЕГМЕНТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ БІБЛІОТЕЧНОЇ ОСВІТИ (НА ПРИКЛАДІ РОБОТИ ВП «МИКОЛАЇВСЬКА ФІЛІЯ КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ»)

ВП «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв» є лідером серед навчальних закладів культури та головним центром вищої бібліотечної освіти Півдня України.

Протягом 50 років кафедрою інформаційної, бібліотечної та архівної справи здійснюється підготовка фахівців бібліотечно-інформаційної галузі. Примножуючи